

POSTANOWIENIE

Dnia 30 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa I. F.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w W.
i Prezesowi Sądu Rejonowego w W.
o zapłatę i ustalenie
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 grudnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 września 2018 r., sygn. akt VI ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...)**
na rzecz adwokat J. F. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset)
złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług
tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej
powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 września 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powódki I. F. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 19 sierpnia 2016 r.

oddalającego powództwo o ustalenie oraz zasądzenie na jej rzecz zadośćuczynienia i odszkodowania w związku z wydaniem przez Sąd Rejonowy w W. oraz Sąd Okręgowy w W. niezgodnych z prawem orzeczeń.

Rozstrzygnięcie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powódkę. Wnosząc o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazała na potrzebę wykładni przepisów art. 417 k.c. i 417¹ § 2 k.c. wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Ponadto podniosła, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie przez sądy *meriti* przepisów prawa procesowego wskazanych w podstawie kasacyjnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącej, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącą

rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Skarżącą obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji jurydycznej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, nie publ., z dnia 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, nie publ., z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, nie publ., i z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia tych wymagań.

Przede wszystkim brak bezpośredniego związku między sformułowanym przez skarżącą zagadnieniem prawnym, a wynikiem sprawy, skoro Sąd Apelacyjny mimo stwierdzenia, że powódka nie wykazała szkody, dokonał również oceny pozostałych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego Skarbu Państwa (k. 489 - 492). Ponadto, w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowało się stanowisko, że przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa, przewidzianymi w art. 417 i art. 417¹ k.c. są bezprawność działania lub zaniechania sprawcy, szkoda oraz normalny związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem sprawcy, a szkodą. Kolejność badania przez sąd powyższych przesłanek nie jest dowolna, w pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania (lub zaniechania), z którego wynikła szkoda oraz dokonanie oceny jego bezprawności, następnie ustalenie czy wystąpiła szkoda i jakiego rodzaju i dopiero po stwierdzeniu, że obie te przesłanki zachodzą, możliwe jest zbadanie istnienia między nimi normalnego związku przyczynowego (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2012 r., II CSK 648/11, nie publ., z dnia 9 stycznia 2015 r., V CSK 161/14, nie publ., z dnia 14 października 2016 r., I CSK 707/15, nie publ., z dnia 22 listopada 2017 r., IV CSK 29/17, nie publ. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2007 r., I CNP 34/07, nie publ.).

Przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, nie publ. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ.).

Skarżąca odniosła tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa procesowego ujętych w ramach podstawy skargi kasacyjnej, ale w przedstawionym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie art. 5 w zw. z art. 117 § k.p.c. Z art. 5 k.p.c. nie wynika powinność sądu o charakterze bezwzględnego obowiązku udzielania w każdy wypadku pouczeń osobom stającym przed sądem, tylko dlatego, że występują bez zawodowego pełnomocnika. Udzielenia pouczenia zależy od oceny i uznania sądu uwiarygodnionego konkretną sytuacją procesową i staje się powinnością sądu tylko w sytuacjach, kiedy zachodzi potrzeba zapobieżenia nierówności podmiotów toczącego się postępowania, a więc wówczas, gdy strona z uwagi na swoją nieporadność i stopień skomplikowania sprawy nie jest w stanie zrozumieć istoty prowadzonego postępowania i podjąć w związku z tym stosownych czynności procesowych (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2017 r., III UK 92/16, nie publ., z dnia 27 lutego 2019 r., II PK 307/17, nie publ. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2018 r., II UK 231/17, nie publ.). Brak podstaw do przyjęcia by w rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny w sposób oczywisty naruszył art. 5 k.p.c. nie udzielając skarżącej czy jej pełnomocnikowi informacji o możliwości złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu i by zarzucane naruszenie miało wpływ na wynik sprawy.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. mając na uwadze charakter dochodzonego roszczenia oraz sytuację materialną i życiową powódki.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 6 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714, ze zm.).